

COD din 25 august 2005 de etică și deontologie al polițistului

»(la data 07-sep-2005 actul a fost aprobat de Hotărârea 991/2005)

CAPITOLUL I: Domeniul de aplicare și principii generale**Art. 1: Responsabilitate și demnitate**

Respectarea principiilor și a regulilor din prezentul cod reprezintă o datorie de onoare a polițistului.

Art. 2: Domeniul de aplicare

(1) Prezentul cod stabilește regulile de conduită a polițistului în exercitarea atribuțiilor profesionale care decurg din legislația aplicabilă personalului Ministerului Administrației și Internelor. Orice persoană poate pretinde polițistului respectarea acestor reguli de conduită în raporturile sale cu acesta.

(2) Scopul prezentului cod îl constituie asigurarea conduitei etice a polițistului prin formarea și promovarea unei culturi profesionale adecvate, formarea și educarea personalului în spiritul acesteia, prevenirea abaterilor comportamentale, îmbunătățirea calității serviciilor, protecția persoanelor și a polițiștilor și realizarea, pe această cale, a echilibrului între drepturile cetățenilor, interesele autorităților publice, drepturile și obligațiile personalului instituției.

(3) Prevederile prezentului cod sunt elaborate în considerarea principiilor enunțate în Recomandarea REC (2001)10 privind Codul european de etică al poliției.

Art. 3: Funcțiile principale ale poliției

(1) În societatea românească, guvernată de principiile statului de drept, principalele atribuții ale poliției sunt: apărarea drepturilor și libertăților persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea, descoperirea și combaterea actelor și faptelor infracționale, asigurarea ordinii și siguranței publice. Prin îndeplinirea acestora se promovează încrederea reciprocă, respectul și dezvoltarea democratică a societății.

(2) Activitatea poliției constituie serviciu public specializat care se realizează în interesul persoanei și comunității, precum și în sprijinul instituțiilor statului, în conformitate cu legislația internă și internațională aplicabilă în domeniu.

Art. 4: Despre poliție și cooperarea cu alte instituții ale statului

(1) Poliția își îndeplinește misiunile sub autoritatea și răspunderea instituțiilor abilitate de lege.

(2) Poliția cooperează cu Ministerul Public în limitele competențelor ce îi revin în conformitate cu procedurile prevăzute de lege.

(3) În îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin poliția trebuie să respecte independența și imparțialitatea judecătorilor.

(4) În cadrul poliției se asigură dezvoltarea unui mediu organizațional bazat pe conștiință, integritate profesională, nediscriminare, comunicare, transparență, prevenirea și combaterea corupției la toate nivelurile ierarhice.

(5) În îndeplinirea misiunilor ce le revin serviciile polițienești cooperează și cu alte structuri însărcinate cu aplicarea legii.

Art. 5: Controlul poliției

Actele întocmite de poliție pot face obiectul unui control extern exercitat de către puterea judecătorească, potrivit prevederilor legale în vigoare.

Art. 6: Principii generale

Principiile care guvernează conduita profesională a polițistului sunt următoarele:

a) legalitatea - în exercitarea atribuțiilor sale polițistul este obligat să respecte legea, precum și drepturile și libertățile constituționale ale persoanelor;

b) egalitatea, imparțialitatea și nediscriminarea - în îndeplinirea atribuțiilor profesionale polițistul aplică tratamente egale tuturor persoanelor, luând aceleași măsuri pentru situații similare de încălcare a normelor protejate de lege, fără a fi influențat de considerente etnice, de naționalitate, rasă, religie, opinie politică sau de orice altă opinie, vârstă, sex, orientare sexuală, avere, origine națională, socială sau decurgând din orice altă situație;

c) transparența - constă în deschiderea pe care polițistul trebuie să o manifeste față de societate în limitele stabilite de reglementările polițienești;

d) capacitatea și datoria de exprimare - reprezintă posibilitatea polițistului de a analiza situațiile profesionale pe care le întâlnește și de a-și exprima punctul de vedere, potrivit pregătirii și experienței sale, pentru a îmbunătăți calitatea și eficacitatea serviciului polițienesc cu privire la acestea;

e) disponibilitatea - presupune intervenția polițistului în orice situație în care ia cunoștință despre atingerea adusă vreuneia dintre valorile apărute de lege, indiferent de momentul constatării acesteia, capacitatea de a asculta și de a rezolva problemele celor aflați în dificultate ori de a îndruma către alte autorități cazurile care se situează în afara competenței ori atribuțiilor sale;

f) prioritatea interesului public - se manifestă prin aceea că pentru îndeplinirea atribuțiilor funcționale polițistul acordă prioritate realizării serviciului în folosul comunității;

g) profesionalismul - presupune aplicarea corectă și responsabilă a cunoștințelor teoretice și a deprinderilor practice pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu;

h) confidențialitatea - determină obligația polițistului de a garanta securitatea datelor și informațiilor obținute în exercitarea autorității conferite de lege;

i) respectul - se manifestă prin considerația pe care polițistul o acordă persoanelor, colegilor, superiorilor, subordonaților, drepturilor și libertăților acestora, instituțiilor, legilor, valorilor sociale, normelor etice și deontologice;

j) integritatea morală - presupune adoptarea unui comportament conform normelor etice acceptate și practicate în societate;

k) independența operațională - constă în îndeplinirea atribuțiilor și misiunilor potrivit competențelor stabilite pentru nivelul ierarhic pe care îl ocupă în cadrul poliției, fără imixtiunea ilegală a altor polițiști, persoane sau autorități;

l) loialitatea - se exprimă prin atașamentul față de instituție și valorile promovate de aceasta, adevărată conștiință manifestată de către polițist, din proprie inițiativă, față de obiectivele instituției, respectul față de ierarhia instituției, onestitate în relațiile interpersonale, respectul față de adevăr și dreptate, conștiințiozitate în îndeplinirea atribuțiilor, respectarea angajamentelor asumate, asigurarea confidențialității informațiilor obținute în procesul muncii.

Art. 7: Exercițarea atribuțiilor

(1) Acțiunile polițiștilor trebuie să fie conforme cu dreptul intern, convențiile și acordurile internaționale la care România este parte.

(2) În activitatea de aplicare a legii, polițistul trebuie să respecte principiul prezumției de nevinovăție, asigurând fiecărei persoane care face obiectul cercetării exercitarea deplină și efectivă a drepturilor sale, în condițiile prevăzute de lege.

(3) Polițistul trebuie să îndeplinească atribuțiile și misiunile ce îi revin într-o manieră echitabilă și obiectivă, cu

respectarea și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei consacrate prin Constituție și prin alte legi, în conformitate cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția europeană a drepturilor omului, Codul european de etică al poliției și cu dispozițiile tratatelor la care România este parte.

(4) Pe timpul îndeplinirii atribuțiilor profesionale polițistul acționează în parteneriat cu populația și trebuie să acorde persoanelor protecție, asistența de specialitate pe care aceștia sunt îndreptățiți să o primească și servicii, conform misiunilor și atribuțiilor poliției.

Art. 8: Protecția polițistului în exercitarea atribuțiilor

(1) În îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin polițistul beneficiază, conform legii, de protecția instituției care îi furnizează sprijin adecvat.

(2) În exercitarea atribuțiilor sale personalul poliției este sprijinit de autoritățile publice în conformitate cu normele legale în vigoare.

Art. 9: Utilizarea forței

(1) Polițistul execută acțiuni în forță ca măsură excepțională, în strictă conformitate cu prevederile legale și numai în situații de absolută necesitate, pentru îndeplinirea unui obiectiv legitim.

(2) Acțiunile în forță desfășurate de poliție trebuie subordonate principiilor necesității, gradualității și proporționalității.

(3) Mijloacele din dotare ce pot fi utilizate în timpul acțiunilor în forță, inclusiv armele de foc, vor fi folosite numai în caz de necesitate absolută, cu respectarea strictă a prevederilor legale.

(4) În momentul realizării obiectivului legitim încetează și exercitarea acțiunii în forță.

(5) În executarea acțiunilor în forță polițistul va avea în permanență în vedere respectarea demnității umane.

(6) Când este confruntat cu violența fizică ori cu amenințări reale de folosire a forței fizice împotriva sa ori împotriva altor persoane, polițistul are obligația de a interveni cu fermitate, în limitele legale, pentru restabilirea ordinii.

Art. 10: Deontologia măsurilor polițienești

(1) Măsurile care pot fi luate de poliție în condițiile legii și care presupun privarea de libertate a unei persoane se realizează numai în cazurile în care sunt cel puțin indicii cu privire la existența sau iminența producerii unei infracțiuni, cu respectarea procedurii prevăzute de lege, și nu trebuie să depășească perioada de timp strict necesară îndeplinirii scopului acestora.

(2) Persoanele care fac obiectul unor măsuri luate în condițiile alin. (1) trebuie să fie informate cu privire la motivele privării de libertate, la procedura aplicabilă situației respective și să li se asigure posibilitatea exercitării drepturilor corespunzătoare calității pe care o au în funcție de situația creată.

(3) Pe timpul aplicării măsurilor luate în condițiile alin. (1), polițiștii evaluează și întreprind măsurile necesare pentru siguranța persoanei, monitorizarea stării de sănătate, realizarea condițiilor de igienă și de alimentație corespunzătoare.

(4) În contactele realizate cu persoanele asupra cărora s-au dispus măsuri privative de libertate, precum și pe timpul desfășurării cercetărilor polițistul trebuie să respecte cu strictețe normele procedurale prevăzute de lege.

Art. 11: Relația polițistului cu diferite categorii de persoane

(1) Polițistul trebuie să acorde sprijin, conform competențelor legale, victimelor infracțiunilor atunci când intră în contact cu acestea pe timpul și în afara îndeplinirii atribuțiilor de serviciu. În acest sens, victima este îndrumată către serviciile specializate ale poliției sau ale altor instituții cu responsabilități în domeniu și este informată, după caz, cu privire la modalitățile de soluționare a situației sale.

(2) Relația polițistului cu martorii trebuie să se desfășoare în limitele competențelor și prevederilor legale, cu respectarea drepturilor și libertăților constituționale ale acestora și ale membrilor lor de familie, cu precădere a celor care vizează viața, integritatea corporală sau libertatea.

(3) Pe timpul acțiunilor polițistul trebuie să acorde atenție deosebită nevoilor specifice ale unor categorii speciale sau vulnerabile de populație, cum ar fi: copiii, femeile, bătrânii, persoanele cu handicap.

CAPITOLUL II: Normele de conduită profesională a polițistului

Art. 12: Conduita generală

Polițistul răspunde la orice solicitare privind exercitarea profesiei, evită comportamentul care ar putea afecta încrederea populației, este disciplinat și apără prestigiul instituției și profesiei, exercitând toate prerogativele și îndatoririle specifice funcției publice pe care o deține.

Art. 13: Comportamentul polițistului

(1) Polițistul trebuie să se comporte civilizată și să dea dovadă de amabilitate și simpatie, adoptând o atitudine politicoasă și fermă.

(2) Polițistul trebuie să dovedească stăpânire de sine, capacitate de comunicare, abilități de gestionare a situațiilor conflictuale, dezvoltându-și prin sistemul de formare continuă puterea de înțelegere a problemelor sociale, culturale și educaționale specifice colectivității în care își exercită profesia, precum și, după caz, capacitățile manageriale.

Art. 14: Declinarea calității

(1) Polițistul în uniformă trebuie să poarte însemnele distinctive și echipamentul prevăzute de lege, pentru a fi protejat și recunoscut cu ușurință pe timpul misiunilor.

(2) Polițistul are obligația de a-și face cunoscută identitatea în legătură cu îndatoririle profesionale ce îi revin, contribuind astfel la realizarea interesului public, asigurarea protecției proprii și crearea premisei necesare angajării răspunderii personale pentru acțiunile sau inacțiunile sale.

Art. 15: Raporturi în exercitarea profesiei

Polițistul trebuie să promoveze și să dezvolte fără discriminare bunele raporturi între instituția pe care o reprezintă și comunitate, asigură cooperarea efectivă cu reprezentanții autorităților publice centrale și locale, ai organizațiilor neguvernamentale și ai populației, ai grupurilor minoritare, inclusiv ai celor etnice.

Art. 16: Parteneriatul cu comunitatea

În temeiul relațiilor de parteneriat dezvoltate în cadrul comunității, polițistul furnizează membrilor acesteia informații privitoare la legislația în vigoare și la activitatea sa profesională, în limita competențelor ce îi revin și fără a dezvălui date și informații clasificate, potrivit legii.

Art. 17: Protecția datelor și informațiilor

(1) Polițistul are obligația să păstreze, în condițiile legii, asigurând respectarea drepturilor persoanelor, secretul de stat și secretul de serviciu, precum și confidențialitatea deplină a datelor și informațiilor pe care le deține și să nu le utilizeze abuziv sau în folos personal.

(2) Culegerea, stocarea și utilizarea datelor cu caracter personal de către polițist se fac în condițiile legii și vor fi limitate

strict la ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivelor legale legitime și specifice poliției.

Art. 18: Respectarea demnității umane

(1) Polițistului îi este interzis să aplice, să încurajeze și să tolereze, în nici o împrejurare, acte de tortură, tratamente și pedepse inumane sau degradante, constrângeri fizice ori psihice.

(2) În cazul în care polițistul ia cunoștință, prin orice mijloace, despre săvârșirea de către alt polițist a faptelor prevăzute la alin. (1), ia măsurile care se impun, după caz, pentru determinarea încetării acestui comportament și pentru informarea superiorilor cu privire la situația sesizată.

Art. 19: Atitudinea față de corupție

(1) Polițistului îi este interzis să tolereze actele de corupție și să utilizeze abuziv autoritatea publică pe care i-o conferă statutul său.

(2) Polițistului îi este interzis să pretindă sau să accepte bani, bunuri ori valori în scopul de a îndeplini sau de a nu îndeplini atribuțiile profesionale și să primească sarcini, misiuni sau lucrări care excedează competențelor stabilite prin fișa postului.

(3) Polițistul ia atitudine față de actele de corupție manifestate în cadrul instituției, având obligația de a informa superiorii și alte organe competente cu privire la cazurile de corupție despre care a luat cunoștință.

(4) Polițistului îi este interzis să uzeze de calitatea sau de funcția îndeplinită pentru rezolvarea unor interese de ordin personal.

Art. 20: Sesizarea

Persoanele care se consideră lezate în drepturile și libertățile lor pot contesta acțiunile sau măsurile poliției, în condițiile legii.

Art. 21: Statutul și drepturile polițiștilor

(1) Polițistul este funcționarul public civil cu statut special, care exercită atribuțiile stabilite de lege pentru poliția română și celelalte structuri polițienești din Ministerul Administrației și Internelor.

(2) În conformitate cu statutul lor profesional, polițiștii au dreptul la protecție socială adecvată, măsuri specifice de protecție a sănătății și securității individuale și la retribuție corespunzătoare potrivit importanței, riscurilor și gradului de pericol determinat de activitatea profesională.

(3) Polițiștii se pot asocia pe criterii profesionale, umanitare, tehnico-științifice, culturale, religioase și sportiv-recreative, potrivit prevederilor legale.

(4) Pentru a-și apăra drepturile și a-și promova interesele, polițiștii pot deveni membri ai Corpului Național al Polițiștilor.

Art. 22: Legalitatea acțiunilor

Polițistul are obligația de a verifica sistematic și de a asigura legalitatea acțiunilor sale, înaintea și în timpul desfășurării acestora, atât din perspectiva respectării legislației naționale, cât și a documentelor internaționale la care România este parte.

Art. 23: Răspunderea polițiștilor

(1) Polițistul răspunde personal pentru acțiunile, inacțiunile și omisiunile sale, în condițiile legii. El are datoria să se abțină de la executarea ordinelor și misiunilor vădit ilegale, având obligația de a-și informa de îndată șefii despre aceasta, pe cale ierarhică, atât verbal, cât și prin raport scris.

(2) Abținerea de la executarea ordinelor și misiunilor în condițiile alin. (1) nu atrage răspunderea disciplinară a polițistului.

(3) Polițistul care deține o funcție de conducere răspunde pentru dispozițiile date subordonaților în temeiul autorității pe care o exercită potrivit prevederilor legale.

(4) Prin modul de organizare a relațiilor ierarhice în cadrul poliției se asigură posibilitatea identificării superiorului responsabil de acțiunile sau inacțiunile polițistului în exercitarea atribuțiilor profesionale.

(5) Măsurile disciplinare se stabilesc și se aplică numai după efectuarea cercetării prealabile. În cazurile în care prin aplicarea sancțiunilor disciplinare se dispune amânarea promovării în grade profesionale sau funcții superioare ori se aduce atingere raporturilor de serviciu ale polițistului, cercetarea prealabilă este urmată în mod obligatoriu de consultarea consiliilor de disciplină special constituite.

CAPITOLUL III: Dispoziții finale

Art. 24: Cadrul general al răspunderii

Încălcarea principiilor și regulilor prevăzute de prezentul cod atrage răspunderea disciplinară, civilă sau penală a celui vinovat, în condițiile legii.

Art. 25: Aplicabilitate

(1) Prezentul cod se aplică personalului aflat sub incidența prevederilor Legii nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, precum și personalului Jandarmeriei Române aflat sub incidența prevederilor Legii nr. 550/2004 privind organizarea și funcționarea Jandarmeriei Române, indiferent de structura în care este încadrat și de funcția pe care o deține.

(2) Dispozițiile deontologice ale prezentului cod sunt obligatorii pe toată durata participării, potrivit prevederilor legale, la acțiunile poliției și pentru celelalte categorii de personal din Ministerul Administrației și Internelor care îndeplinesc misiuni în cooperare.

Art. 26: Evaluare

Normele prezentului cod și aplicarea acestuia vor fi supuse unor evaluări periodice efectuate de structurile competente în domeniu.

Publicat în Monitorul Oficial cu numărul 813 din data de 7 septembrie 2005